

Nr 425.

Av herr **Holmdahl** m. fl., i anledning av Kungl. Majts proposition, nr 215, angående tillfällig löneförbättring åt lärarpersonalen vid privatläroverken.

I en den 14 innevarande april dagtecknad proposition, nr 215, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 301,300 kronor såsom bidrag till beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier att utgå enligt de i propositionen närmare angivna grunder.

Den kungl. propositionen har tillkommit med föranledande bland annat av framställningar dels från centralstyrelsen för flick- och samskoleföreningar, dels från styrelsen för de enskilda läroverkens förbund samt på hemställan av läroverksöverstyrelsen. Nämnade framställningar avsågo emellertid bland annat, att löneförbättringen skulle få taga sin början redan från och med innevarande år, och jämväl i denna del vunno de läroverksöverstyrelsens understöd.

I likhet med vad i särskilda motioner av herrar Bellinder och Beckman på tungt vägande grunder gjorts gällande i fråga om lärarpersonalen vid statens allmänna läroverk, anse undertecknade det vara ett i högsta måtto angeläget och på starka skäl grundat önskemål, att den provisoriska löneförbättringen för de vid privatläroverken anställda tillämpas redan under 1917.

Det är visserligen riktigt, såsom i propositionen erinras, att de nu gällande lönebestämmelserna för dessa läroanstalter äro av nyare datum än de allmänna läroverkens. Men såsom departementschefen jämväl erinrar, hava dock avlöningsförhållandena även på förstnämnda område redan tidigare erkänts vara otillfredsställande, varför man funnit nödigt att underkasta desamma en revision. Det kan tilläggas, att lärarlönenämnden i

följd härav redan före världskrigets utbrott mottagit Kungl. Maj:ts uppdrag att härutinnan framkomma med utredning och förslag.

Men härtill kommer vidare det synnerligen beaktansvärda förhållande, att ifrågavarande skolors lärare, på grund av skolornas formella egenskap av enskilda företag, icke kunna komma i åtnjutande av någon andel i det krigstidstillägg och den krigstidshjälp, som föreslagits skola utgå till befattningshavare i statens tjänst. Icke dess mindre torde det numera allmänt erkännas, att dessa läroanstalter och deras lärarekårer tillgodose ett verkligt statsintresse, i det hela jämfällt med det som genom statens egna läroanstalter omvårdas. Detta förhållande har ock i sin mån kommit till uttryck i de på senare tid till jämförelsevis betydande belopp utgående statsbidragen likasom i den kontroll och den organisatoriska reglering från statsmyndigheternas sida, som på dem i allt större utsträckning tillämpats.

Under sådana förhållanden synes det högeligen påkallat, att det utan ödesdigert dröjsmål blir genom statens kraftiga medverkan sörjt för, att ifrågavarande personal icke under nu tryckande dyrtid försattes i ett läge av verklig nöd.

Men ehuru vi således hävda, att här föreligga synnerliga skäl att göra ett avsteg från den allmänna principen att icke låta en lönereglering träda i kraft redan under anslagsåret, kunna vi icke för oss fördölja, att betänkligheterna mot ett dylikt avsteg möjligen skola tillmätas avgörande vikt särskilt i fråga om ett lönehjälpsanslag av förevarande art. Under vidhållande av vårt förestående yrkande såsom med billighet och rättvisa mest förenligt, finna vi oss därför böra sätta riksdagen i tillfälle att i andra hand taga under övertvägande en annan möjlighet.

Med allt skäl framhålles i en av de ovannämnda till Kungl. Maj:t gjorda framställningarna, att de begärda löneförbättringarna i själva verket stanna ett gott stycke under vad som är behöfligt, ehuru man med hänsyn till kraven på statskassan i närvarande tid icke dristat sträcka sina anspråk längre. Framställningarna i fråga bära verkligen vittne om den »behärskning och försynthet», som med skäl måste erkännas utmärka denna i avlöningshänseende så svagt ställda lärarekår. Departementschefen anmärker om de föreslagna beloppen, att de synas honom vara »väl avvägda i förhållande till motsvarande för de statsanställda lärarna ifrågasatta belopp». Om nu emellertid riksdagen, såsom det är vår livliga förhoppning, skall finna det både möjligt och nödvändigt att företaga en höjning av dessa sistnämnda belopp, synes oss ock följdriktigt en förhöjning böra komma jämväl förevarande anslag till del, så mycket hellre som denna konsekvens till sin ekonomiska sida icke behöver verka avskräckande. Vi våga likvisst icke sätta detta i fråga under annan förutsättning, än att provisoriet anses kunna taga sin början först med nästa år.

På grund av det anförda få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen, utöfver vad i kungl. proposition nr 215 äskas, måtte anvisa ett belopp av 301,300 kronor att under 1917 utgå till enahanda ändamål och efter enahanda grunder som det i den kungl. propositionen begärda,

eller om denna vår hemställan icke vinner riksdagens bifall,

att det i förenämnda proposition äskade anslag måtte förhöjas med en tredjedel eller till 451,950 kronor att utgå till de i propositionen angivna ändamål med i nyssnämnda proportion förhöjda belopp, men efter i övrigt oförändrade grunder.

Stockholm den 27 april 1917.

Otto Holmdahl.

Jakob Pettersson.

Allan Cederborg.

Axel Schotte.
